

Daty na maturę z Historii

W tej notatce znajdziecie daty, które rekomenduje Wam opanować na maturę z Historii 😊

Dziś mam dla Was Starożytność

Niedługo na profilu daty z pozostałych epok historycznych

Daty ze Starożytności

→ ok. 3500 r. p.n.e. – powstanie pierwszych miast w Mezopotamii

Okolo 3500 r. p.n.e. w Mezopotamii powstały pierwsze miasta-państwa, takie jak Uruk i Ur. Było to możliwe dzięki rozwojowi rolnictwa opartego na irygacji między Tygrysem a Eufratem. Nadwyżki żywności umożliwiły specjalizację zawodową i rozwój rzemiosła. Miasta stały się ośrodkami władzy politycznej, religijnej i gospodarczej. W Mezopotamii ukształtowały się pierwsze struktury państwowe. Proces ten uznaje się za początek cywilizacji.

→ ok. 3400 r. p.n.e. – wynalezienie pisma klinowego

Pismo klinowe zostało stworzone przez Sumerów w Mezopotamii. Początkowo służyło do zapisu transakcji handlowych i podatków. Z czasem zaczęto zapisywać nim teksty religijne, prawne i literackie. Wynalezienie pisma umożliwiło administrację państwową. Ułatwiło przekazywanie wiedzy między pokoleniami. Jest to jedno z najważniejszych osiągnięć cywilizacji starożytnej.

→ ok. 3100 r. p.n.e. – zjednoczenie Górnego i Dolnego starożytnego Egiptu.

Okolo 3100 r. p.n.e. doszło do zjednoczenia Górnego i Dolnego starożytnego Egiptu. Tradycyjnie przypisuje się je władcy Menesowi (Narmerowi). Zjednoczenie zapoczątkowało dzieje państwa faraonów. Król stał się władcą absolutnym i boskim. Starożytny Egipt uzyskał stabilną strukturę państwową. Zapewniło to rozwój cywilizacji przez tysiąclecia. Starożytny Egipt opierał się na sprawnej administracji i systemie irygacyjnym. Religia odgrywała kluczową rolę w życiu społecznym. Powstały monumentalne budowle, takie jak piramidy. Cywilizacja egipska miała ogromny wpływ na rozwój kultury starożytnej.

→ ok. 2600–2500 r. p.n.e. budowa wielkich piramid w Gizie

W okresie Starego Państwa w starożytnym Egipcie wzniesiono piramidy w Gizie. Największe z nich powstały za panowania Cheopsa, Chefrena i Mykerinosa. Piramidy pełniły funkcję grobowców faraonów. Były wyrazem potęgi władcy i wiary w życie pozagrobowe. Ich budowa wymagała ogromnych zasobów i organizacji pracy. Do dziś są symbolem cywilizacji egipskiej.

→ 2350 r. p.n.e. – powstanie imperium Sargona z Akkadu na obszarze Mezopotamii.

Sargon z Akkadu stworzył pierwsze imperium w dziejach świata. Podbił miasta Sumerów. Wprowadził scentralizowaną władzę. Jego państwo obejmowało rozległe tereny. Imperium Akkadyjskie zapoczątkowało ideę państwa terytorialnego. Stało się wzorem dla późniejszych imperiów.

→ ok. 2100 r. p.n.e. – upadek imperium Akkadyjskiego

Imperium Akkadyjskie upadło wskutek kryzysu gospodarczego i najazdów ludów. Zmiany klimatyczne osłabiły rolnictwo. Doszło do destabilizacji władzy centralnej. Upadek imperium pokazuje kruchość wczesnych państw. Jednocześnie zapoczątkował nowy etap rozwoju regionu.

→ ok. 1792–1750 r. p.n.e. – panowanie Hammurabiego

Hammurabi był królem Babilonii. Rozszerzył swoje państwo na znaczną część Mezopotamii. Umocnił władzę centralną. Dbał o administrację i prawo. Jego rządy doprowadziły do rozkwitu Babilonii. Najbardziej znany jest z działalności prawodawczej.

→ ok. 1750 r. p.n.e. – Kodeks Hammurabiego

Kodeks Hammurabiego to jeden z najstarszych zbiorów praw. Został wryty na kamiennej steli. Opierał się na zasadzie talionu („oko za oko”). Regulował życie społeczne i gospodarcze. Wprowadzał różne kary zależne od statusu społecznego. Jest świadectwem rozwoju prawa pisanego.

Daty ze Starożytności

→ ok. 1200 r. p.n.e. – początki Fenicji

Fenicja nie była jednolitym państwem, lecz związkiem miast-państw. Najważniejsze z nich to Tyr, Sydon i Byblos. Fenicjanie zajmowali się handlem morskim. Zakładali kolonie na wybrzeżach Morza Śródziemnego. Rozwinęli żeglugę i rzemiosło. Odegrali kluczową rolę w rozwoju kontaktów między cywilizacjami.

→ 1050 r. p.n.e. – wynalezienie alfabetu fenickiego

Fenicjanie stworzyli alfabet fonetyczny. Składał się z 22 znaków. Ułatwiał naukę pisma. Stał się podstawą alfabetów greckiego i łacińskiego. Przyczynił się do rozwoju kultury pisanej. Jest jednym z najważniejszych osiągnięć cywilizacji starożytnej.

→ 1000 r. p.n.e. – powstanie państwa starożytnego Izraela.

Okolo 1000 r. p.n.e. Izraelici stworzyli własne państwo. Pierwszym królem był Saul. Następnie panował Dawid. Państwo obejmowało Palestynę. Jerozolima stała się stolicą. Był to początek państwowości żydowskiej.

→ 970–931 r. p.n.e. – panowanie Salomona

Salomon był jednym z najwybitniejszych władców Izraela. Rozwinął administrację i handel. Zbudował Świątynię Jerozolimską. Jego rządy przyniosły rozkwit państwa. Po jego śmierci państwo uległo podziałowi. Okres ten uznaje się za złoty wiek Izraela.

→ 722 r. p.n.e. – upadek Królestwa Izraela

Królestwo Izraela zostało podbite przez Asyrię. Ludność została przesiedlona. Był to przykład brutalnej polityki Asyryjczyków. Upadek osłabił Żydów politycznie. Zachowały się jednak tradycje religijne. Wydarzenie to miało duże znaczenie dla historii judaizmu.

→ 586 r. p.n.e. – zburzenie Jerozolimy i niewola babilońska

W 586 r. p.n.e. Babilończycy zdobyli Jerozolimę. Zniszczyli Świątynię Salomona. Elity żydowskie zostały przesiedlone do Babilonii. Był to dramatyczny moment w dziejach Izraela. Ukształtował religię żydowską. Umocnił monoteizm i tożsamość narodową.

→ ok. 1100–800 r. p.n.e. – „wieki ciemne” w Grecji

Po upadku kultury mykeńskiej Grecja weszła w okres regresu cywilizacyjnego. Znikło pismo linearne B. Doszło do spadku liczby ludności. Upadły ośrodki miejskie. Okres ten był jednak czasem formowania nowych struktur społecznych. Stał się podstawą późniejszego rozwoju polis.

→ ok. VIII w. p.n.e. – powstanie polis greckich

W VIII w. p.n.e. zaczęły powstawać polis, czyli miasta-państwa. Każde polis było niezależne politycznie. Obywatele uczestniczyli w życiu publicznym. Polis posiadały własne prawa i instytucje. Model ten zdominował Grecję. Stał się fundamentem greckiej kultury politycznej.

Daty ze Starożytności

→ ok. VIII–VI w. p.n.e. – wielka kolonizacja grecka

Grecy zakładali kolonie nad Morzem Śródziemnym i Czarnym. Przyczyną była przeludnienie i brak ziemi. Kolonie były samodzielne politycznie. Ułatwiały handel i kontakty kulturowe. Rozprzestrzeniły kulturę grecką. Wzmocniły pozycję Grecji w świecie starożytnym.

→ VII–VI w. p.n.e. – reformy Likurga w Sparcie

Likurg przeprowadził reformy ustrojowe w Sparcie. Ukształtował system wojskowy. Wprowadził surowe wychowanie. Ograniczył luksus i handel. Sparta stała się państwem militarnym. Jej ustrój różnił się od innych polis.

→ 594 r. p.n.e. – reformy Solona w Atenach

Solon przeprowadził reformy społeczne i polityczne. Zniósł niewolę za długi. Podzielił obywateli według majątku. Ograniczył władzę arystokracji. Stworzył podstawy demokracji ateńskiej. Jego reformy zapobiegły rewolucji społecznej.

→ 508/507 r. p.n.e. – reformy Klejstenesa

Klejstenes wprowadził dalsze reformy demokratyczne. Podzielił obywateli według miejsca zamieszkania. Ograniczył wpływy rodów arystokratycznych. Wprowadził ostracyzm. Zwiększył udział obywateli w rządach. Jest uznawany za twórcę demokracji ateńskiej.

→ 490 r. p.n.e. – bitwa pod Maratonem

Grecy pokonali Persów pod Maratonem. Hoplitami greckimi dowodził Miltiades. Bitwa miała ogromne znaczenie moralne. Udowodniła, że Persów można pokonać. Umocniła pozycję Aten. Zahamowała ekspansję Persji w Grecji. Stała się symbolem obrony wolności.

→ 480 r. p.n.e. – bitwa pod Termopilami

Bitwa pod Termopilami była starciem Greków z Persami. Leonidas i Spartanie bronili przełęczy. Bitwa zakończyła się klęską Greków. Stała się symbolem poświęcenia. Opóźniła marsz Persów. Odegrała ważną rolę strategiczną.

→ 480 r. p.n.e. – bitwa morską pod Salaminą

Pod Salaminą Grecy pokonali flotę perską. Dowodził Temistokles. Zwycięstwo było decydujące. Złamało potęgę morską Persji. Zabezpieczyło Grecję. Zapewniło zwycięstwo w wojnach perskich.

Daty ze Starożytności

→ 478 r. p.n.e. – powstanie Związku Morskiego (Ateńskiego)

Związek Morski został utworzony z inicjatywy Aten po wojnach perskich. Jego celem była dalsza obrona Grecji przed Persją. Członkowie wpłacali składki lub wystawiali okręty. Z czasem Ateny zaczęły dominować w związku. Przekształciły go w narzędzie własnej hegemonii. Doprowadziło to do napięć między polis greckimi.

→ 461–429 r. p.n.e. – rządy Peryklesa w Atenach

Okres rządów Peryklesa uznawany jest za „złoty wiek Aten”. Rozwinęła się demokracja ateńska. Wprowadzono diety dla urzędników. Ateny stały się centrum kultury i sztuki. Powstały monumentalne budowle, m.in. Partenon. Miasto osiągnęło szczyt potęgi politycznej.

→ 431–404 r. p.n.e. – wojna peloponeska

Wojna peloponeska była konfliktem między Atenami a Spartą. Wzięły w niej udział ich sojusze. Przyczyną była rywalizacja o hegemonię w Grecji. Wojna wyniszczyła greckie polis. Zakończyła się klęską Aten. Doprowadziła do osłabienia Grecji.

→ 404 r. p.n.e. – klęska Aten i upadek ich potęgi

W 404 r. p.n.e. Ateny skapitulowały przed Spartą. Zostały zmuszone do zburzenia murów. Utraciły flotę i kolonie. Zakończył się okres ich dominacji. Sparta przejęła hegemonię w Grecji. Był to jednak początek dalszego osłabienia polis.

→ 338 r. p.n.e. – bitwa pod Cheroneą

Pod Cheroneą wojska macedońskie pokonały Greków. Dowodził Filip II Macedoński. Zakończyła się niezależność polis greckich. Grecja znalazła się pod kontrolą Macedonii. Bitwa otworzyła drogę do dalszych podbojów. Była kluczowym momentem historycznym.

→ 336 r. p.n.e. – objęcie władzy przez Aleksandra w Macedonii.

Po śmierci Filipa II władzę objął Aleksander Wielki. Kontynuował politykę podbojów. Utrzymał kontrolę nad Grecją. Był wybitnym wodzem i strategiem. Jego rządy zmieniły oblicze świata starożytnego. Zapoczątkowały epokę hellenistyczną.

→ 334 r. p.n.e. – początek wyprawy Aleksandra na Persję

Aleksander rozpoczął wyprawę przeciwko Persji. Przekroczył Hellespont. Jego celem było pokonanie imperium Achemenidów. Kampania była błyskawiczna i skuteczna. Zapoczątkowała upadek Persji. Ugruntowała pozycję Macedonii.

→ 331 r. p.n.e. – bitwa pod Gaugamelą

Bitwa pod Gaugamelą przesądziła o klęsce Persji. Aleksander pokonał Dariusza III. Persja utraciła zdolność oporu. Aleksander przejął kontrolę nad imperium. Była to jedna z najważniejszych bitew starożytności. Otworzyła drogę do Azji.

→ 323 r. p.n.e. – śmierć Aleksandra Wielkiego

Aleksander zmarł w Babilonie. Nie pozostawił następcy. Jego imperium uległo rozpadowi. Władzę przejęli diadochowie. Rozpoczęła się epoka hellenistyczna. Kultura grecka rozprzestrzeniła się na Wschodzie.

Daty ze Starożytności

753 r. p.n.e. – legendarne założenie Rzymu

Rok 753 p.n.e. uznawany jest tradycyjnie za datę założenia Rzymu. Według legendy miasto założył Romulus. Rzym powstał nad Tybrem, co sprzyjało handlowi i obronności. Początkowo był niewielką osadą. Z czasem stał się centrum politycznym Lacjum. Data ta symbolicznie rozpoczyna dzieje Rzymu.

VIII–VI w. p.n.e. – okres monarchii rzymskiej

W początkowym okresie Rzym był monarchią. Na jego czele stał król. Władza królewska miała charakter religijny i wojskowy. Istniał senat jako rada doradcza. Z czasem wzrastała rola arystokracji. Monarchia została obalona w wyniku konfliktów społecznych.

509 r. p.n.e. – obalenie monarchii i powstanie republiki

W 509 r. p.n.e. obalono ostatniego króla Rzymu, Tarkwiniusza Pysznego. Wydarzenie to zapoczątkowało kształtowanie się republiki w Rzymie. Władzę przejęli wybieralni urzędnicy. Ograniczono koncentrację władzy. Republika opierała się na kolegialności i kadencyjności urzędów. Był to przełom w ustroju Rzymu.

V–III w. p.n.e. – konflikty patrycjuszy i plebejuszy o dostęp plebejuszy do urzędów.

Spółeczeństwo rzymskie było podzielone na patrycjuszy i plebejuszy. Plebejusze domagali się praw politycznych. Konflikty prowadziły do reform ustrojowych. Wprowadzono trybunów ludowych. Stopniowo plebejusze uzyskali dostęp do urzędów. Proces ten ukształtował republikę.

451–449 r. p.n.e. – spisanie Praw XII Tablic

Prawa XII Tablic były pierwszym spisaniem prawa rzymskim. Zostały wyryte na tablicach z brązu. Zapewniały jawność prawa. Chroniły obywateli przed arbitralnością. Były kompromisem między patrycjuszami a plebejuszami. Stały się fundamentem prawa rzymskiego.

IV–III w. p.n.e. – podbój Italii przez Rzym

Rzym stopniowo podporządkował sobie całą Italię. Pokonał Etrusków i Samnitów. Stosował elastyczną politykę wobec podbitych ludów. Tworzył sojusze i kolonie. Zapewniło to bazę militarną. Umożliwiło dalszą ekspansję.

264–241 r. p.n.e. – I wojna punicka

I wojna punicka była konfliktem Rzymu z Kartagimą. Dotyczyła kontroli nad Sycylią. Rzym po raz pierwszy stworzył flotę. Wojna zakończyła się zwycięstwem Rzymu. Kartagina poniosła straty terytorialne. Rzym stał się potęgą morską.

218–201 r. p.n.e. – II wojna punicka

II wojna punicka była najgroźniejszym konfliktem Rzymu. Hannibal przekroczył Alpy. Odniósł zwycięstwa nad Rzymianami. Ostatecznie Rzym zwyciężył pod Zamą. Kartagina została osłabiona. Rzym umocnił swoją pozycję w basenie Morza Śródziemnego.

202 r. p.n.e. – bitwa pod Zamą

Bitwa pod Zamą zakończyła II wojnę punicką. Rzymianie pokonali Hannibala. Dowodził Scypion Afrykański. Kartagina utraciła niezależność militarną. Rzym stał się hegemonem zachodniego Morza Śródziemnego. Był to punkt zwrotny w historii Rzymu.

146 r. p.n.e. – zburzenie Kartaginy i Koryntu

W 146 r. p.n.e. Rzym zniszczył Kartaginę. Zakończyło to III wojnę punicką. W tym samym roku zburzono Korynt. Rzym umocnił dominację w świecie śródziemnomorskim. Grecja znalazła się pod jego kontrolą. Rok ten symbolizuje narodziny imperium rzymskiego.

Daty ze Starożytności

133 r. p.n.e. – reformy Tyberiusza Grakcha

W 133 r. p.n.e. Tyberiusz Grakchus zaproponował reformę agrarną. Jej celem było ograniczenie wielkich latyfundiów. Reforma miała poprawić sytuację drobnych rolników. Spotkała się z oporem arystokracji. Tyberiusz został zamordowany. Wydarzenie to zapoczątkowało kryzys republiki.

123–121 r. p.n.e. – reformy Gajusza Grakcha

Gajusz Grakchus kontynuował reformy społeczne. Rozszerzył reformę agrarną. Wprowadził reformy sędownicze i aprowizacyjne. Dążył do wzmocnienia pozycji ludu. Jego działania spotkały się z oporem senatu. Zginął w wyniku zamieszek politycznych.

60 r. p.n.e. – I triumwirat

I triumwirat był nieformalnym sojuszem Cezara, Pompejusza i Krassusa. Jego celem było wzmocnienie i wzajemna kontrola władzy politycznej w republice. Triumwirat osłabił instytucje republikańskie. Skupił władzę w rękach jednostek. Po śmierci Krassusa sojusz się rozpadł. Doprowadziło to do wojny domowej.

49 r. p.n.e. – przekroczenie rzeki Rubikon przez Cezara.

Cezar przekroczył rzekę Rubikon ze swoim wojskiem. Było to równoznaczne z wypowiedzeniem wojny senatowi. Rozpoczęła się wojna domowa. Cezar złamał prawo republikańskie. Wydarzenie to symbolizuje początek końca republiki. Ugruntowało jego pozycję polityczną.

Bitwa pod Farsalos pomiędzy Cezarem a Pompejuszem broniącym senatu i republiki. Zwycięstwo Cezara. Początek rządów Juliusza Cezara w Rzymie. Cezar zaczyna przeprowadzać reformy mające na celu wzmocnienie władzy wykonawczej kosztem senatu. Prowadziły one do zmian ustroju z republikańskiego w monarchiczny. Wszystko to doprowadziło do wydarzeń z 15 marca 44 r. p.n.e.

44 r. p.n.e. – zabójstwo Juliusza Cezara

Juliusz Cezar został zamordowany przez senatorów. Spiskowcy obawiali się jego dyktatury. Zabójstwo miało przywrócić republikę. Doprowadziło jednak do chaosu. Rozpoczęły się kolejne wojny domowe. Republika nie została uratowana. Wydarzenie to ze względu na datę w kalendarzu nosi w historiografii nazwę "Id marcowych".

43 r. p.n.e. – II triumwirat

II triumwirat był legalnym sojuszem Oktawiana, Antoniusza i Lepidusa. Został zatwierdzony ustawowo. Jego celem była zemsta na zabójcach Cezara. Wprowadzono proskrypcje. Triumwirat umocnił władzę jednostek. Ostatecznie doprowadził do rywalizacji o władzę.

31 r. p.n.e. – bitwa pod Akcjum

Bitwa pod Akcjum była decydującym starciem Oktawiana i Antoniusza. Oktawian odniósł zwycięstwo. Antoniusz i Kleopatra ponieśli klęskę. Bitwa zakończyła wojny domowe. Umożliwiła przejście władzy przez Oktawiana. Otworzyła drogę do cesarstwa. Ostateczny koniec republiki.

27 r. p.n.e. – powstanie cesarstwa rzymskiego

W 27 r. p.n.e. Oktawian otrzymał tytuł Augusta. Formalnie przywrócił republikę. Faktycznie skupił władzę w swoich rękach. Zapoczątkował pryncypat. Był to początek cesarstwa rzymskiego. System ten zapewnił stabilność państwa.

I-II w. n.e. – Pax Romana

Pax Romana to okres pokoju i stabilizacji w cesarstwie. Trwał około dwóch stuleci. Rozwinęła się gospodarka i handel. Nastąpił rozkwit miast i kultury. Cesarstwo osiągnęło największy zasięg terytorialny. Był to złoty wiek Rzymu.

Daty ze Starożytności

→ **Koniec III w. Reformy polityczno- ekonomiczno- militarne Dioklecjana. Początek dominatu.**

Był to ustrój, który nazywamy pełnym cesarstwem. Między innymi pełnię władzy wraz oddawaniem czci boskiej oraz odpowiednim ceremoniałem plus podziałem władzy na dwóch Augustów i dwóch Cezarów (system tertrarchi). Reformy te miały wzmocnić cesarstwo.

→ **313 r. – edykt mediolański**

Edykt mediolański został wydany przez Konstantyna Wielkiego. Zapewniał tolerancję religijną. Wstrzymano prześladowania chrześcijan.

→ **395 r. – podział Cesarstwa Rzymskiego**

W 395 r. cesarstwo zostało podzielone na część wschodnią i zachodnią. Decyzję podjął Teodozjusz Wielki. Podział miał charakter administracyjny. Ułatwiał zarządzanie rozległym państwem. Z czasem pogłębił różnice między częściami. Miał dalekosiężne skutki historyczne. Teodozjusz ogłosił chrześcijaństwo jedyną religią.

→ **476 r. – upadek Cesarstwa Zachodniorzymskiego**

W 476 r. germański wódz Odoaker obalił Romulusa Augustulusa. Wydarzenie to uznaje się za upadek Cesarstwa Zachodniorzymskiego. Zakończyło epokę starożytności. Europa Zachodnia weszła w okres średniowiecza. Cesarstwo Wschodniorzymskie przetrwało. Data ta ma znaczenie symboliczne.